Onroerend goed van gemeenten in handen van actieve bewoners

Uitspraak van de Oefenrechtbank op 25 september 2025

De Oefenrechtbank, georganiseerd door het Nationaal Klimaat Platform en stichting Constitutie voor de Commons op 25 september 2025, in de zaak Heiloo Energie tegen Gemeente Heiloo. Doel van deze beide organisatoren is om de discussie op gang te krijgen over een juridische kwestie die veel gemeenten en actieve bewoners al een paar jaar bezig houdt, hoe krijgen of houden actieve bewoners onroerend goed van de gemeente in handen zonder te hoeven concurreren met marktpartijen, of in elk geval op een gelijk speelveld.

Disclaimer: het betreft een Oefenrechtbank. Er is in dit kader geen sprake van een daadwerkelijke rechtszitting: de 'uitspraak' heeft is dan ook niet bindend en heeft geen (juridische) consequenties voor partijen. De feiten waarop de casus en de uitwerking daarvan zijn gebaseerd, zijn (deels) fictief.

De casus Heiloo
Over de feiten en het geschil zijn rechters en advocaten het eens. Het parkeerterrein van sportpark Maalwater in Heiloo leent zich voor een solar carport, een overdekking van het terrein waarvan het dak is uitgerust met zonnepanelen voor duurzame opwekking van elektriciteit. Deze kan verhandeld worden via het elektriciteitsnet en oplaadpunten voor elektrische auto's.

De lokale energiegemeenschap Heiloo Energie is een vereniging die al ruim tien jaar als lokaal burgerinitiatief bijdraagt aan duurzame energieopwekking in Heiloo. Heiloo Energie heeft bij de gemeente een vergunning aangevraagd voor de bouw van de solar carport en de gemeente verzocht privaatrechtelijk mee te werken aan de vestiging van een opstalrecht. Heiloo Energie is in Heiloo de enige energiegemeenschap die hiervoor in aanmerking wil komen.

De gemeente heeft de vergunning geweigerd en het verzoek om een opstalrecht te vestigen afgewezen. Zij is van oordeel dat er sprake is van een schaars recht en een tenderplichtig project als op het gemeentelijk sportpark een solar carport wordt ontwikkeld en geëxploiteerd. Dit betekent dat een transparante selectieprocedure noodzakelijk is, zodat ook andere partijen de kans krijgen op het project in te schrijven. De gemeente onderschrijft het belang van duurzame initiatieven, maar heeft ook de plicht zorgvuldig met haar grond en beleid om te gaan.

Heiloo Energie heeft tegen dit besluit tijdig bezwaar gemaakt, stelt dat de gemeente beleid voert ter ondersteuning van solar carports en vergelijkbare initiatieven, en heeft daarbij gewezen op (i) de Regionale Energie Strategie Noord-Holland Noord (RES NHN) en (ii) het Collegeprogramma 2022–2026 waarin Heiloo Energie expliciet als partner wordt genoemd, zoals blijkt uit overleg over een intentieverklaring over de solar carport boven het parkeerterrein van het sportpark.

Het bezwaar is ongegrond verklaard, met overname van de oorspronkelijke motivering. Er is geen Didam-conforme publicatie, selectie of deugdelijk gemotiveerde één-op-één-uitgifte voorafgegaan. Nu gaat Heiloo Energie in beroep als eiser bij de bestuursrechter, vertegenwoordigd door mr. Michel Chatelin (OsborneClarke Advocaten). Gedaagde is de gemeente Heiloo, vertegenwoordigd door mr. Zara Gulikers (Duet advocaten). Rechters zijn mr. Pierrette Gaasbeek (Coupry Advocaten), mr. Bart de Jonge (jurist bij Aedes) en met als voorzitter mr. Ina Brouwer (La Raison Advocatuur).

Deze zaak gaat over de vraag of de gemeente Heiloo het beheer van gemeentelijke grond, in dit geval het parkeerterrein van sportpark Maalwater, rechtstreeks kan toewijzen aan een lokaal

energie-initiatief, Heiloo Energie, of dat er een selectieprocedure moet worden doorlopen. Partijen betwisten de juiste toepassing van de verdelingsregels voor schaarse kansen (Didam) bij het opstalrecht. Partijen zijn het eens dat geen sprake is van aanbesteding, zoals eiser toelicht, en dat de Didam-jurisprudentie van toepassing is. Dit betekent dat er twee mogelijke rechtmatige routes zijn om een partij te selecteren: open en transparante selectie, of één-op-één uitgifte indien vastgesteld kan worden dat Heiloo Energie de enige serieuze gegadigde is.

Bij open en transparante selectie definieert en publiceert de gemeente het object, in dit geval de solar carport. De gemeente stelt en publiceert objectieve, toetsbare en redelijke selectiecriteria vast met een weging om vast te stellen of een partij het object kan realiseren en exploiteren. De gemeente hoeft geen openbare selectieprocedure te organiseren, als van tevoren duidelijk is, althans redelijkerwijs mag worden aangenomen, dat er op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria maar één serieuze gegadigde in aanmerking komt. In zo'n geval moet de gemeente vooraf en tijdig bekendmaken dat zij van plan is de opdracht één-op-één aan de betreffende partij te gunnen. Bijvoorbeeld door bekendmaking van haar voornemen in het lokale gemeenteblad. Daarbij moet zij ook expliciet motiveren waarom naar haar oordeel bij voorbaat vaststaat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat er slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt, in dit geval Heiloo Energie.

Het voornemen om één-op-één te gunnen wordt voorzien van een reactietermijn (bijv. 20-30 dagen), waarin eventueel andere geïnteresseerde partijen de mogelijkheid wordt geboden om aan te geven dat zij interesse hebben in het project en dat daarmee Heiloo Energie *niet* de enige serieuze gegadigde is. Partijen kunnen dit eventueel ook aan de rechter voorleggen. Alleen als niemand zich meldt of voldoet, kan de gemeente doorgaan met de voorgenomen één-op-één uitgifte.

Het geschil spitst zich toe het één-op-één uitgeven, een uitzondering binnen de Didam-jurisprudentie. Volgens eiser past Heiloo Energie in deze uitzonderingspositie, en kan aan deze vereniging één op één het recht gegund worden om de solar carport te ontwikkelen en exploiteren. Volgens gedaagde past Heiloo Energie niet in deze uitzonderingspositie en is daarom een transparante selectieprocedure noodzakelijk.

Pleidooi namens eiser, Heiloo Energie
Samengevat stelt eiser het volgende:

Eiser komt tot de conclusie dat Heiloo Energie de enige serieuze gegadigde is ten behoeve waarvan een gebruiksrecht op de gemeentegrond kan worden gevestigd. Daarom kan de gemeente 1-op-1 een opstalrecht vestigen ten behoeve van Heiloo Energie. Voorts mag de gemeente de bouwvergunning direct aan Heiloo Energie verlenen, omdat deze vergunning in de context van de te realiseren solar carport geen schaars recht behelst. Eiser komt tot deze conclusie door te toetsen aan de beide sets criteria en in het bijzonder de tweede waaruit blijkt dat Heiloo Energie aansluit bij het vastgestelde beleid en het projectdoel.

De tweede set criteria zijn bijvoorbeeld: coöperatieve, open burgerparticipatie met substantieel lokaal eigendom conform gemeentelijk/regionaal beleid (RES-doelstelling van opwek op parkeerterreinen met lokale participatie); integrale ruimtelijke/functionele inpassing met behoud van parkeercapaciteit, onderbouwd participatieplan en voorafgaande afstemming met beheer van sportpark; aantoonbaar voorwerk: participatie, technische haalbaarheid en (voor)overleg met netbeheerder. Eiser toetst dit door drie onderdelen van het beleid van de

gemeente af te lopen en aan de hand daarvan te bepalen dat Heiloo Energie voldoet aan deze tweede set criteria.

Pleidooi namens gedaagde, Gemeente Heiloo
Samengevat stelt gedaagde het volgende,

De gemeente moet op basis van objectieve, redelijke en toetsbare criteria een selectieprocedure inrichten op basis waarvan zij een partij kan selecteren die door middel van vestiging van een opstalrecht de mogelijkheid krijgt een solarcarport te realiseren en exploiteren. De gemeente zou graag zien dat *Heiloo Energie* in een dergelijke procedure mee zou dingen, aangezien de gemeente *Heiloo Energie* als serieuze potentiële partner ziet. De gemeente ziet echter geen juridische ruimte om een dergelijke opdracht één-op-één aan *Heiloo Energie* te gunnen.

Om één-op-één te kunnen gunnen moet Heiloo Energie voldoen aan de criteria die aan een partij gesteld worden om de enige serieuze gegadigde te zijn. Gedaagde geeft een reeks gronden aan op basis waarvan grote terughoudendheid geboden is bij het maken van deze uitzondering:

- Zoveel mogelijk uitvoering proberen te geven aan bepaalde beleidsdoelstellingen, waarin Heiloo Energie past, is *onvoldoende* om een beroep te doen op de uitzonderingsgrond.
- Invulling geven door Heiloo Energie aan bepaalde beleidsdoelstellingen is onvoldoende grond om daaraan de conclusie te verbinden dat er daadwerkelijk slechts sprake is van één serieuze gegadigde.
- Het is aannemelijk dat er meerdere gegadigden interesse zouden kunnen hebben in het realiseren en (commercieel) exploiteren van een solar carport op de gemeentegrond. Dit zou ook één van de omliggende energiegemeenschappen of een andere commerciële partij kunnen zijn. Zonder degelijk marktonderzoek valt dit op voorhand niet uit te sluiten.
- De gemeente heeft nooit harde toezeggingen gedaan en beschouwt *Heiloo Energie* overigens tot op de dag van vandaag als mogelijke partner in het kader van de realisatie van de solar carport, alleen niet als *enige* mogelijke partner.
- Energiegemeenschappen nemen geen bijzondere positie in binnen het Didam-leerstuk.

Uitspraak
Om te beginnen sluit de Oefenrechtbank zich aan bij de weergave van de feiten en het geschil, zoals hierboven reeds aangegeven. Ook sluit de gemeente zich aan bij de stelling van eiser dat de rechter de gemeente niet kan dwingen tot beleid. Dus als een gemeente geen beleid voert rond energietransitie met daarin een rol voor energie-initiatieven, zoals Heiloo Energie, dan heeft de rechter daarover niets te zeggen. Valt echter een besluit met daarin een hoofdrol voor een dergelijk initiatief, dan mag de rechter de motivering van dat besluit toetsen. In die toetsing kan de rechter zich wel degelijk over het beleid uitlaten. In deze casus is sprake van een gemeente met een beleid met daarin zeker een rol voor energie-initiatieven, in het bijzonder Heiloo Energie. De rechter toetst een besluit met daarin een hoofdrol voor dit energie-initiatief, en vindt de motivering onvoldoende.

Eiser en gedaagde zijn het eens dat in geval van een open en transparante procedure helder is dat er een procedure gevolgd moet worden, en dat dit bij de één-op-één uitgifte niet anders is. Zoals gedaagde stelt, is de gemeente hoe dan ook verplicht om een procedure in te richten, en eiser is dit eveneens van mening, dus een eerste constatering van de rechtbank is dat partijen niet ver uit elkaar

liggen. Het geschil betreft de keuze tussen deze beide procedures en ook hoe deze ingericht moeten worden.

Het geschil betreft dus niet om wel-of-niet te selecteren, want daarvan is hoe dan ook sprake. Het geschil betreft de wijze van selecteren, namelijk tussen een reeks concurrenten, of selectie van één partij waarvan wordt aangenomen dat dit de enige serieuze gegadigde is. De gemeente besluit om niet één-op-één te gunnen, maar besluit daarmee niet expliciet om te kiezen voor het andere alternatief, de open en transparante procedure. De Oefenrechtbank volgt het standpunt van gedaagde dat terughoudendheid geboden is bij het volgen van de één-op-één route, maar volgens de rechtbank kan een goede motivering deze terughoudendheid wegnemen.

Heiloo Energie heeft geen besluit genomen en is niet gedaagd, maar toch vraagt de rechtbank zich af waarvoor deze vereniging eigenlijk bang is. Waarom wilt u de grond op voorhand en wilt u niet meedingen als u er kennelijk zeker van bent dat u wint? Eiser stelt dat een openbare procedure leidt tot een vertraging van de energietransitie, dus meer maatschappelijke schade. De rechtbank stelt hier tegenover wat boven reeds is vermeld, in beide gevallen is sprake van een procedure. De één-op-één procedure bestaat bovendien uit de extra stap om de keuze daarvoor te publiceren, te wachten op een eventuele reactie en op de verwerking daarvan, als er zo'n reactie komt.

Overigens vergt ook de andere route, open en transparant selecteren, een goede motivering en ook hier terughoudendheid. Zorgvuldigheid en binding aan het gelijkheidsbeginsel bewegen om na te gaan of er geen andere serieuze kandidaat is. Nu de gemeente echter niet expliciet voor deze route heeft gekozen, is niet duidelijk of deze meerdere kandidaten kan trekken. De gemeente Heiloo heeft nog geen criteria voor selectie opgesteld en geen onderzoek verricht naar andere kandidaten met serieuze belangstelling voor het parkeerterrein.

Verder handelt de gemeente bij het verlenen van het opstalrecht privaatrechtelijk. De gemeente heeft de weigering van de vergunning te weinig gemotiveerd, juist vanwege het feit dat er rondom het privaatrechtelijk vergeven van het opstalrecht geen mededinging is georganiseerd. Gelet op het betoog van eiser zou dit proces vooraf hebben moeten gaan aan de vergunningverlening, waardoor de gemeente - door geen mededinging te organiseren rondom het privaatrechtelijk te vergeven recht - de vergunning niet had mogen weigeren althans dat beter had moeten motiveren.

Conclusie van de Oefenrechtbank
Nu de gemeente niet kiest voor één-op-één uitgifte, en niet expliciet voor de andere procedure, is de motivering gebrekkig, zeker omdat geen onderzoek is gedaan naar andere kandidaten. Het besluit om de vergunning af te wijzen is volgens de rechtbank onvoldoende gemotiveerd. Het besluit wordt vernietigd.

Annotaties
Beide organisatoren van de Oefenrechtbank nodigen eenieder uit om de uitspraak te voorzien van commentaar en aanvullingen, of met andere woorden, annotaties. Deze kunnen naar jurgen.vanderheijden@tno.nl

Annotaties door de zaal op 25 september

In tegenstelling tot een normale rechtszaak wordt een Oefenrechtbank gevolgd door discussie tussen alle aanwezigen. Daaruit komt het volgende beeld naar boven:

Een vraag uit de zaal, ondersteund door diverse aanwezigen, was of we om Didam heen kunnen? Een antwoord, waarvan velen hoge verwachtingen hebben, is de energiegemeenschap. Past die binnen de uitzonderingspositie en mag daarom één-op-één gegund worden aan een energiegemeenschap? Dit antwoord is nu nog omgeven met veel onzekerheden, zo is de vraag of het onderscheid wel of niet op winst gericht kan zorgen dat de energiegemeenschap in aanmerking komt voor de uitzonderingspositie.

Een argument om niet op deze 'winst lijn' te gaan zitten is dat het onderscheid tussen winst en niet-winst gericht vol met grijstinten zit. Wel kun je gebruik maken van de LONDSEM-criteria uit de Energiewet toepassen, waaraan een energie-initiatief moet voldoen om een energiegemeenschap te zijn: Lokaal, Open, Niet-winstgericht, Democratisch, Sociaal, Economisch en Milieu. Je kunt deze criteria opnemen in de selectiecriteria binnen de Didam-jurisprudentie. Dan krijgt zo'n gemeenschap meer kansen wat mogelijk bijdraagt aan een gelijk speelveld. Deze benadering is pragmatisch en geeft per direct kansen aan de energiegemeenschap.

Naast de pragmatische staat een meer principiële benadering die de gemeenschap definitief wil onderscheiden van competitieve marktpartijen. Het is dan een soort maatschappelijke actor van zichzelf, *sui generis*, en niet alleen anders dan competitieve marktpartijen, maar ook anders dan de overheid. De Energiewet geeft grond om in deze richting te denken. Dit juridisch boven water krijgen is een lange weg. De Oefenrechtbank is daarin een stap, maar geen doorbraak. Een andere stap is het register voor wooncoöperaties in Amsterdam en straks ook voor energiegemeenschappen waarschijnlijk. In het register komen alleen die gemeenschappen die voldoen aan de LONDSEM-criteria.

Een plek in het register geeft een gemeenschap snelle toegang tot de gemeenschapseconomie, voor zover de gemeente die toegang kan bieden, omdat je al aan de LONDSEM-criteria voldoet. Je mag kansen niet beperken, tenzij daarvoor goede redenen zijn, zoals het idee dat uitvoering door een gemeenschap meer betekent voor de samenleving dan uitvoering door een competitieve marktpartij. Dan zijn er mogelijkheden om af te wijken door middel van beleid. Bij goed beleid kun je beperken en Amsterdam doet dat goed met het register. Gemeenschap betekent geen voorrang, tenzij in beleid. De afweging is niet winst (onderneming), maar criteria, opdat de sterkste – maatschappelijk, het wint.

Het probleem van cherry picking betreft de willekeur van het kiezen van een beleidsdoel voor bijvoorbeeld gemeentegrond. Zeker hier speelt een goede motivering een rol en de vraag is of de uitspraak van de Oefenrechtbank de gemeente niet voorzichtiger gaat maken. Dat betekent weliswaar vertraging, maar een gebrekkige motivering betekent dat ook. Een manier om hiermee om te gaan is om partijen de kans te geven zich aan de voorkant al te laten melden voor kansen, omdat het beleid daarover helder is en over de selctiecriteria. Mocht een gemeente kiezen voor één-op-één uitgifte en een partij meldt zich dan pas, dan staat deze zwakker dan anders.

Annotatie Binnenlands Bestuur op 29 september
Niet bedoeld als annotatie, maar wel een interessante beschouwing op de Oefenrechtbank staat in Oefenrechtbank leert partijen over waarde van aanbesteding gemeentegrond.

Annotatie Jurgen van der Heijden[1] op 1 oktober

1. LONDSEM

De uitspraak van de Oefenrechtbank geeft aan dat onder specifieke omstandigheden een energiegemeenschap in dat specifieke geval de enige serieuze gegadigde kan zijn, maar er bestaat geen algehele *uitzonderingspositie* voor energiegemeenschappen. Energie-initiatieven zoals Heiloo Energie kunnen hun gemeentebestuur aanspreken op het voeren of opstellen van vast beleid waarin energie-initiatieven een helder omschreven positie hebben bij het mede vormgeven en uitvoeren van dit beleid. Tot het uitvoeren van dit beleid door de gemeente hoort het toepassen van criteria om de juiste energie-initiatieven te selecteren die meewerken aan dit beleid, zoals genoemd door de eisende partij. Uit de Energiewet volgen de LONDSEM-criteria waaraan een energie-initiatief moet voldoen om een energiegemeenschap te zijn. Ter aanvulling op de uitspraak van de Oefenrechtbank, in het bijzonder het onderdeel over criteria, lijkt belangrijk om de LONDSEM-criteria daarin mee te nemen. Dat wil zeggen meenemen in het stellen van criteria aan een initiatief om te bepalen of het in aanmerking komt voor de uitzonderingspositie binnen de Didam-jurisprudentie. Dit geeft de energiegemeenschap een passende plek in de Didam-doctrine.

2. Wetgeving

Gemeenten zoals Heiloo waar al sprake is van beleid, waarin energie-initiatieven een rol hebben, kunnen een beroep doen op de uitzonderingspositie, zoals aangegeven in de uitspraak van de Oefenrechtbank. Echter, in veel gemeenten is van een dergelijk beleid geen sprake. Met andere woorden, de uitspraak is van beperkte waarde voor gemeenten die nog niet zo ver zijn als een gemeente als Heiloo. Tijdens de zitting van de Oefenrechtbank werd duidelijk gemaakt dat een rechter een overheid niet tot dit beleid kan dwingen. De wetgever kan dit wel, door gemeenten te bewegen om beleid te voeren waarin zij energie-initiatieven meenemen.

Een zeer recente brief van de Minister van KGG aan de Tweede Kamer laat uiteenlopende voornemens van de regering zien om de opkomst van energiegemeenschappen te steunen.[2] Daarin past om energie-initiatieven mee te nemen in beleid van gemeenten om de energietransitie te versnellen. Hoewel het in de geest van de brief is om gemeenten te stimuleren om dit te doen, staat het nergens, en ook niet om scherpe criteria toe te passen om initiatieven te selecteren. De wetgever zou dit wel kunnen stimuleren door middel van een wet van de regering of een initiatiefwet van de Kamer. Langs deze omweg kan de uitspraak van de Oefenrechtbank toegepast worden op gemeenten zonder beleid.

3. Geen competitieve marktpartij

De Didam-jurisprudentie dwingt om een gemeenschap als Heiloo Energie te beschouwen als een marktpartij waarvoor misschien een uitzonderingspositie geldt. In plaats daarvan kan zo'n gemeenschap beschouwd worden als een andersoortige partij dan een marktpartij. Deze opereert in de samenleving en buiten de markt en dus zou van concurrentie wel eens helemaal geen sprake hoeven te zijn.

Een energie-initiatief kan energie leveren. Het lijkt lastig om dat niet te zien als een marktproduct wanneer energie via de markt wordt geleverd. De minister van KGG geeft aan dat hierover anders gedacht kan worden door een verschil te maken tussen energie delen en

[1] Medeorganisator van deze Oefenrechtbank

[2] Brief aan de Tweede Kamer van 29 september 2025 van de Minister van Klimaat en Groene Groei over de rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem.

leveren. Dit verschil is te interpreteren als het geven van een eigen plaats aan de gemeenschap binnen de energiesector, maar buiten de markt. De minister stelt dat energie delen het delen is "van zelfopgewekte overtollige energie binnen een groep, een gemeenschap of met een ander persoon, vaak met een virtuele verrekening via het net, terwijl energie leveren simpelweg het verkopen van deze overtollige energie aan de eigen energieleverancier is voor een (vaak lagere) terugleververgoeding".[3]

Het onderscheid tussen delen en leveren zou wel eens het onderscheid kunnen zijn tussen een activiteit gericht op het versterken van de eigen omgeving en een commerciële locatie-onafhankelijke activiteit. Om het verschil te maken tussen deze twee activiteiten is belangrijk wat de minister nog meer zegt: "Energie delen is een alternatief voor de traditionele terugleververgoeding en kan leiden tot een gunstigere prijs, minder afhankelijkheid van de energieleverancier en een efficiënter gebruik van lokale hernieuwbare energie".[4] Met dit laatste maakt de minister energie delen tot een activiteit die anders is dan het enkel leveren van energie. Er worden daarnaast met delen drie andere waarden gediend: prijs, lees koopkracht, onafhankelijkheid en hernieuwbaarheid. Daarmee versterkt de gemeenschap de eigen omgeving en doet zo meer dan leveren alleen.

Tijdens de discussie na afloop van de Oefenrechtbank vroeg Michel Chatelin zich af of een energiegemeenschap geen onderneming is. Met verwijzing naar het Europese Hof van Justitie gaf hij dat iedere activiteit waarbij goederen of diensten op een markt worden aangeboden, een economische activiteit is. Een onderneming is elke eenheid die een economische activiteit uitvoert, ongeacht de rechtsvorm en wijze van financiering. Daaronder valt ook de energiegemeenschap als deze gericht is op de markt. Als echter energie geen marktproduct is, maar een middel om de eigen omgeving te versterken, dan ligt de weg open om een energie-initiatief te beschouwen als initiatief dat geen competitieve marktpartij is, maar een gemeenschap die opereert binnen de samenleving en buiten de markt. Geen markt, geen concurrentie en dus geen taak van de overheid om partijen te selecteren en daarbij eerlijke concurrentie te organiseren. Dit ontslaat de overheid niet van de behoorlijkheid om een partij niet naar willekeur te selecteren, zoals ook in de uitspraak van de Oefenrechtsbank duidelijk is geworden. Echter, selectie buiten de markt kan betekenen dat de overheid samenwerking aangaat met de enige gemeenschap die daarvoor in aanmerking komt. In zo'n geval kan de overheid besluiten om geen selectieprocedure te organiseren.

4. Verbreding

De Didam-jurisprudentie betreft onroerend goed en daarmee hebben niet alleen energie-initiatieven te maken. Bijvoorbeeld wooncoöperaties, voedselcollectieven en organisaties rond buurtbeheer en rond welzijn en zorg in de buurt hebben belang bij gebruik van onroerend goed. Ook zij kunnen een beroep doen op de uitzonderingspositie binnen de Didam-jurisprudentie. Idee is derhalve dat de uitspraak van de Oefenrechtbank een bredere strekking heeft dan enkel de energiesector. Verschil is echter wel dat deze sector de energiegemeenschap kent, een in het recht vastgelegde entiteit, die is vastgelegd met onder meer de LONDSEM-criteria. Goed denkbaar is om deze criteria ook toe te passen op andere dan energiegemeenschappen.

[3] Idem, pag. 11.
[4] Bisidem